

Umetniška gimnazija – glasbena smer

Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

VIOLONČELO

OBVEZNI PREDMET

420 ur

Posodobljeni učni načrt

VIOLONČELO

Obvezni predmet (420 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednica predmetne skupine:

Sanja Repše, prof. spec., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana in Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Člana:

Milan Hudnik, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Petra Neuvirt, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Vodja in koordinator predmetnih skupin za godala:

Drago Arko, prof., Glasbena šola v Zavodu sv. Stanislava, Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

red. prof. Miloš Mlejnik, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Karmen Pečar, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof. mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof.**, in **mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.614.334(0.034.2)

REPŠE, Sanja, 1983-

Posodobljeni učni načrt. Violončelo [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Sanja Repše, Milan Hudnik, Petra Neuvirt]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0095-3 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Hudnik, Milan, 1972- 3. Neuvirt, Petra

265625344

Posodobljeni učni načrt za predmet violončelo je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za violončelo. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet violončelo, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju instrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	15
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	16
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	18
5.2 Medpredmetne povezave.....	19
6 MATERIALNI POGOJI	20
7 ZNANJE IZVAJALCEV	20

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet violončelo je obvezni predmet v programu umetniške gimnazije, modul B: petje – inštrument. Izvajamo ga v vseh letnikih programa v skupnem obsegu 420 ur.

Violončelo je skozi stoletja postalo nepogrešljivo glasbilo v svetu glasbe. Zaradi svojega širokega obsega od basovskega do sopranskega registra ter barve zvoka je violončelo priljubljeno kot solistično glasbilo, del komornih sestavov in orkestra.

V razvoju violončelista je izredno pomembno obdobje srednje šole, saj se takrat dijak* usmerja v poklic. Naloga učitelja je, da pripravi dijaka na študij violončela na visoki stopnji, razvija glasbenoumetniške sposobnosti, sistematično vodi razvoj tehničnih prvin in združuje vse pridobljeno znanje v izbrani literaturi za violončelo. Za doseganje teh ciljev učni načrt ponuja predloge in vsebine.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu violončelo:

- usvajajo izvajalsko tehniko in izrazne značilnosti violončela;
- razvijajo svojo nadarjenost in muzikalno usposobljenost;
- usvajajo intonacijo in ritem, spremljajo zvočna gibanja in spremljajo notni zapis;
- pomnijo ritmične vzorce, se zavedajo pomena glasbenih fraz, dosegajo znanje za nadaljevanje študija in se vključujejo v glasbene skupine;
- razumejo in z uporabo usvojijo zakonitosti glasbene teorije;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo svoj učni proces;
- spremljajo in presojujejo uspešnost svojega učnega procesa;
- dosegajo znanje za nadaljevanje študija in se vključujejo v orkestre in komorne skupine;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- na nastopih predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti;

* V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

- razvijajo svoje ustvarjalne sposobnosti;
- vključujejo čustvovanje v sistem pomnjenja;
- skrbijo za kakovost učnega jezika;
- poznavaajo, razumevajo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih;
- kritično uporabljajo informacijsko tehnologijo za doseganje učnih ciljev;
- uporabljajo računalniške programe;
- pridobivajo podatke iz različnih virov;
- za doseganje učnih ciljev razvijajo matematična znanja ter osnove znanosti in tehnologije;
- navajajo se na socialnost in odnosnost pri komorni igri, orkestru ter projektnem delu;
- tvorno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih in si pridobivajo samoiniciativnost ter podjetnost;
- predstavljajo dosežke svojega dela;
- se vključujejo v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- se usposabljaajo za svoje bodoče delo;
- spoznavajo in izvajaajo dela slovenskih skladateljev;
- se osveščajo svoje usposobljenosti načrtovanja učenja in jo razvijajo;
- se sporazumevajo v slovenščini;
- razvijajo odgovornost za lastno znanje;
- razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in predznanje;
- ob sistematični vadbi razvijajo delovne navade in odnos do dela;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- razvijajo vzajemnost in se prilagajajo za enakopravno sodelovanje;
- se udeležujejo domačih in mednarodnih seminarjev.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ozavestijo in korigirajo postavitev leve in desne roke; <ul style="list-style-type: none"> • leva roka: – sprostitev prstov; – krepitev prstov; – intonacija; – menjava leg v različnih kombinacijah; – postavitev palčne lege; – vibrato; – pridobivajo sproščenost, neodvisnost in hitrost padca in dviga prstov leve roke v različnih ritmičnih kombinacijah; – uvajanje dvojemk v vsakodnevno igro; <ul style="list-style-type: none"> • desna roka: – se učijo oblikovati enakomeren zvok po celi dolžini loka od žabice do špice; – menjava loka; – menjava strun; – razumejo, poznajo in izvajajo na vseh delih loka različne lokovne načine: ležeče (legato, detaché), polležeče (saoutillé), skakajoče (spiccato, staccato, ricochet). <ul style="list-style-type: none"> • vadenje: – razvijajo analitičen pristop k vadbi; – razvijajo sposobnost zastavljanja konkretnih ciljev pri vadbi. 	<p>Tehnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – krajše vaje za reševanje, utrjevanje in razvoj posameznih tehničnih prvin; – lestvice (durove in molove) in razloženi akordi (kvintakordi z obrati in D7). <p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – L. R. Feuillard, Vsakodnevne vaje za violončelo – J. Klengel, Vsakodnevne vaje za violončelo – O. Ševčík, Šola lokovne tehnike, op. 2 – K. Davidov, Šola igre na violončelu – L. Marderovski, Šola igre na violončelu
3.1.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obravnavajo problematične prvine igranja, nadgrajujejo stare in razvijajo nove tehnične prvine, ki jih vključujejo v muzikalno celoto; – natančno sledijo notnemu zapisu in ga urejeno izvajajo (ritem, tempo, lokovni načini, delitev loka); – razvijajo virtuoznost posameznih prvin; – razvijajo virtuozne lokovne načine, kot so spiccato, staccato, ricochet ipd.; – obvladujejo jasno, čisto in zanesljivo artikulacijo prstov leve roke, ki omogoča nadaljnji razvoj tehnike (hitrost, pasajna igra, trilčki, dvojemke itn.); – obvladujejo jasno, čisto in zanesljivo artikulacijo desne roke (ton, stik loka s 	<ul style="list-style-type: none"> – K. Davidov, Šola igre na violončelu – L. Marderovski, Šola igre na violončelu – J. J. F. Dotzauer, 113 etud, II in III

<p>struno, začetki in zaključki);</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo profesionalni glasbeni sluh in pridobivajo intonacijsko natančnost in stabilnost v melodičnih linijah in harmonskih strukturah; – razvijajo igro v legah v hitrejših tempih; – obvladujejo igranje triglasnih in štiriglasnih akordov; – oblikujejo izrazit legato v cantileni z izraznim, spevnim tonom; – razvijajo izraznost vibrata z različno amplitudo, hitrostjo in intenzivnostjo; – razvijajo glasbeni spomin; – z razvojem pomnjenja glasbenih vsebin zagotavljajo igranje na pamet, kar je podlaga za poglobljeno in bolj prepričljivo izvajanje. 	
--	--

3.1.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo sposobnost glasbenega umetniškega izražanja skladb različnih slogovnih obdobij; – spoznavajo in razumejo značilnosti glasbenih oblik v delih iz slogovnih obdobij predklasicizma, klasicizma, romantike, 20. stoletja in v delih sodobnih skladateljev; – odkrivajo slogovno prikladnejše in ustreznejše možnosti izražanja; – spoznavajo baročno glasbo in načine izvajanja polifonije na violončelu; – upoštevajo v skladbah navedena tempo in odstopanja v skladu z glasbeno idejo (rubato, accellerando); – natančno sledijo notnemu zapisu in urejeno izvajajo (ritem, tempo, lokovne načine in delitev loka); – razvijajo zmožnosti prenašanja lastnih občutij v igranje; – razvijajo spretnost oblikovanja tona z izbiro ustreznega razmerja med hitrostjo poteze, obtežitvijo loka in stičnim mestom loka s struno; – razvijajo izraznost vibrata z različno amplitudo, hitrostjo in intenzivnostjo; – razvijajo glasbeni spomin; – z razvojem pomnjenja glasbenih vsebin zagotavljajo igranje na pamet, kar je podlaga za poglobljeno in bolj prepričljivo izvajanje. 	<ul style="list-style-type: none"> – B. Marcello, 6 sonat – G. B. Sammartini, Sonata v G-duru – A. Vivaldi, 6 sonat – B. Marcello, Sonata v D-duru – J. Barrière, Sonata v G-duru za dva violončela – B. Romberg, Sonata v C-duru – J. Wolf, Sonata v d-molu – A. Vandini, Sonata v F-duru – A. Vandini, Sonata v G-duru – A. Corelli, Sonata v F-duru – J. S. Bach, Suita za violončelo solo št. 1 in 2

3.1.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, podobno kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3.; 	<p>Šolski koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Goltermann, Koncert št. 5 v d-molu – B. Romberg, Concertino v d-molu – J. Haydn, Koncert v D-duru (mali)

<ul style="list-style-type: none"> – z izvajanjem na pamet gradivo usvajajo bolj poglobljeno in temeljito. 	<p>Repertoarni koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – J. Ch. Bach, Koncert v c-molu – C. Stamitz, Koncert v G-duru – M. Monn, Koncert v g-molu – Vivaldi, Koncert v h-molu – Vivaldi, Koncert v G-duru
---	---

3.1.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo dela iz različnih glasbenih obdobj; – uresničujejo operativne cilje na področju koncertov oz. koncertinov, uresničujejo podobno kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3. 	<p>Virtuozne skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Goltermann, Capriccio – G. Goltermann, Etude-Capricce – D. van Goens, Scherzo – D. Popper, Mazurka v g-molu – J. Brahms, Madžarski ples št. 2 – L. Boccherini, Rondo – Rubinstein, Kolovrat <p>Melodične skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – F. Schubert, Impromptu – G. Golterman, La foi – F. B. Mendelssohn, Pesem brez besed – A. Rubinstein, Melodija – P. I. Čajkovski, Sentimentalni valček – J. Massenet, Elegija – C. Saint-Saëns, Labod <p>Skladbe 20. in 21. stoletja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – S. Prokofjev, Marš

3.1.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in izvajajo glasbo slovenskih avtorjev; – vzgajajo odnos do slovenske glasbene kulture. 	<ul style="list-style-type: none"> – L. M. Škerjanc, Pet liričnih melodij – Č. Sojar Voglar, Feferoni

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z razvojem ozaveščene in samostojne kontrole funkcionalne drže telesa in postavitve leve in desne roke; – razvijajo artikulacijo v hitrem legatu; – pospešujejo hitrost v pasažni igri; – razvijajo orientacijo na ubiralki z namenom zagotavljanja čiste intonacije v višjih legah in v menjavah leg; – pridobijo spretnost zanesljive igre v visokih legah in v menjavi leg; – izboljšujejo igro osnovnih potez loka in 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice (durove in molove), razloženi akordi (kvintakord z obrati in septakordi), sekste – L. R. Feuillard, Vsakodnevne vaje za violončelo – J. Klengel, Vsakodnevne vaje za violončelo – O. Ševčik, Šola lokovne tehnike, op. 2

<p>lokovanje s stopnjevanjem tempa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo spiccato in saoutillé na eni struni in v prehajanju loka čez strune; – razvijajo ricochet in staccato; – razvijajo spretnost kombiniranja lokovanj in prehodov iz enega v drug lokovni način; – igrajo lestvice v sekstah; – razvijajo analitičen pristop k vadbi; – pri vadbi razvijajo sposobnost zastavljanja konkretnih ciljev. 	
--	--

3.2.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in postopno obvladujejo nove tehnične in muzikalne elemente v skladu z zahtevami izbranega programa; – obravnavajo problematične prvine igranja, nadgrajujejo stare in nove razvijajo v muzikalno celoto; – uresničujejo tehnične spretnosti na zahtevnejših virtuosnih etudah; – natančno sledijo notnemu zapisu in izpopolnjujejo urejen načrt izvajanja dela (ritem, tempo, lokovni načini, delitev loka itn.); – razvijajo izvajanje virtuosnih elementov; – obvladujejo jasno, čisto in zanesljivo artikulacijo prstov leve roke, ki omogoča nadaljnji razvoj tehnike (hitrost, pasažna igra, okraski, dvojemke itn.); – obvladujejo jasno, čisto in zanesljivo artikulacijo desne roke (ton, stik loka s struno, začetki in zaključki); – razvijajo igro v legah v hitrejših tempih; – obvladujejo igranje triglasnih in štiriglasnih akordov. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. J. F. Dotzauer, 113 etud – J. L. Duport, Etude – D. Popper, 40 etud – L. Grigorian, Etude – A.-J. Franchomme: 12 etud, 12 caprices

3.2.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadaljujejo z razvijanjem sposobnosti umetniškega izražanja in tehnike igre; – izpopolnjujejo izraznost vibrata z različno amplitudo, hitrostjo in intenzivnostjo; – razvijajo občutek za dojetje umetniškega izraza v glasbenem delu; – nadgrajujejo spoznavanja in razumevanja značilnosti glasbenih oblik v delih iz različnih glasbenih obdobj; – odkrivajo nove možnosti izražanja; – upoštevajo v programu navedene oznake za tempo v skladbah in odstopanja v skladu z glasbeno idejo (rubato, accelerando); – spoznavajo in urijo posebnosti v artikuliranju 	<ul style="list-style-type: none"> – H. Eccless, Sonata v g-molu – J. B. Bréval, Sonata G-duru – L. Boccherini, Sonate G-duru – G. B. Sammartini, Sonata v G-duru – A. Vandini, Sonata v G-duru in F-duru – J. S. Bach, Suita za violončelo solo št. 1 in 2

<p>tonskega izraza in fraziranja, igranja dinamičnih odtenkov in poudarkov;</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo spretnost oblikovanja tona z izbiro ustreznega razmerja med hitrostjo poteze, obtežitvijo loka in stičnim mestom loka s struno (zvočna točka); – razvijajo profesionalni glasbeni posluš in pridobivajo intonacijsko natančnost, stabilnost v melodičnih linijah in harmonskih strukturah; – v cantileni oblikujejo izrazni legato in negujejo spevnost; – razvijajo glasbeni spomin; – razvijajo zmožnost prenašanja lastnih občutij; – z razvojem pomnjenja glasbenih vsebin zagotavljajo igranje na pamet, kar je pogoj za poglobljeno delo na izbranem programu. 	
---	--

3.2.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje, ki so identični kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3; – spoznavajo repertoar za violončelo. 	<p>Šolski koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Goltermann, Koncert št. 3 v h-molu – B. Romberg, Koncert št. 2 v D-duru – J. Haydn – D. Popper, Koncert v C-duru – J. Duport, Koncert v e-molu <p>Repertoarni koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – C. Stamitz, Koncert v G-duru – L. Boccherini, Koncert v B-duru – S. Prokofjev, Concertino – D. Kabalevski, Koncert v g-molu – C. Saint-Saëns, Koncert v a-molu

3.2.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje, ki so identični kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3; – spoznavajo repertoar za violončelo. 	<p>Virtuozne skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – D. Popper, Tarantella – D. Popper, Koncertna poloneza v d-molu – N. Rimski-Korsakov, Čmrljev let – G. Frescobaldi, Toccata <p>Melodične skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Fauré, Elegija – G. Fauré, Après un rêve – A. Glazunov, Trubadurjeva pesem – S. Rahmaninov, Vokaliza – S. Rahmaninov, Orientalski ples – <p>Skladbe 20. in 21. stoletja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – D. Šostakovič, Adagio – S. Prokofjev, Concertino

3.2.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in izvajajo glasbo slovenskih skladateljev; – razvijajo odnos do slovenske glasbene kulture. 	<ul style="list-style-type: none"> – L. M. Škerjanc, Pet liričnih melodij – Č. Sojar Voglar, Feferoni

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ker imajo levo in desno roko funkcionalno že postavljeno, nadgrajujejo svoje znanje na višji težavnostni stopnji; – razvijajo občutek za čistost in lepoto tona; – pridobivajo zanesljivo sproščenost gibalnega aparata; – izboljšujejo raven obvladovanja gibov; – igrajo lestvice tudi v dvojemkah z zanesljivo intonacijo (terce in sekste); – spoznavajo značilnosti zanesljive igre flageoletov, naravnih, kvartnih; – urijo spretnost v menjavi leg v hitrejših tempih, v različnih prstnih kombinacijah in ritmih; – samostojno ugotavljajo in poizkušajo razrešiti tehnične probleme; – iščejo možnosti za raznoliko glasbeno izražanje. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice (durove in molove), razloženi akordi (kvintakordi z obrati in septakord), sekste – L. R. Feuillard, Vsakodnevne vaje za violončelo – J. Klengel, Vsakodnevne vaje za violončelo – O. Ševčík, Šola lokovne tehnike, op. 2

3.3.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – združujejo pridobljeno tehnično in muzikalno znanje v enovito glasbeno celoto; – izboljšujejo lokovanje z večjo natančnostjo v prehodih čez strune in pri menjavah leg. 	<ul style="list-style-type: none"> – D. Popper, 40 etud – A.-F. Servais, 6 Caprices pour Violoncelle, op. 11 – A.-J. Franchomme, 12 etud, 12 caprices – J. L. Duport, Etude

3.3.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ponotranjijo slog partiture skladbe z osebno prepričljivostjo ob upoštevanju skladateljeve zamisli in raziskujejo različne vidike tehnike igre na violončelo, ki to omogočajo; – razvijajo lastno glasbeno izraznost in občutek za glasbeno estetiko; – širijo osebno glasbeno obzorje ob slogovno raznolikem koncertnem repertoarju; – razvijajo vibrato, primeren značaju skladb in slogovnim značilnostim; – razvijajo glasbeni spomin; 	<p>Sonate:</p> <ul style="list-style-type: none"> – L. Boccherini, Sonata v C-duru – J. S. Bach, Suita za violončelo solo št. 2. in 3 <p>Repertoar za izjemno nadarjene:</p> <ul style="list-style-type: none"> – B. Martinů, Variacije na slovaško temo – J. Brahms, Sonata v e-molu – R. Schumann, Fünf Stücke im Volkston – R. Schumann, Fantasiestücke – S. Barber, Sonata

<ul style="list-style-type: none"> – z razvojem pomnjenja glasbenih vsebin zagotavljajo igranje na pamet, kar je pogoj za poglobljeno delo in bolj prepričljivo izvajanje; – spoznavajo repertoar za violončelo. 	
--	--

3.3.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje, ki so identični kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3. 	<p>Šolski koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – G. Goltermann, Koncert št. 1 v a-molu – G. Goltermann, Koncert št. 2 v d-molu – K. Davidov, Koncert št. 1 v h-molu – K. Davidov, Koncert št. 2 v a-molu – K. Davidov, Koncert št. 4 v e-molu – <p>Repertoarni koncerti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – C. Saint-Saëns, Koncert v a-molu – J. Haydn, Koncert v C-duru – L. Boccherini, Koncert v B-duru – D. Kabalevski, Koncert v g-molu – S. Prokofjev, Concertino

3.3.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje, ki so identični kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3. 	<p>Virtuozne skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – D. Popper, Kolovrat – R. Ščedrin, In style of Albéniz – G. Casadó, Requebros – G. Frescobaldi, Toccata – D. Popper, Madžarska rapsodija – M. de Falla, Ples ognja – N. Paganini, Variacije Mojzes – G. Fauré, Metuljček – G. Casadó, Ples zelenega vruga – J. Brahms, Madžarski ples št. 5 <p>Melodične skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – M. Bruch, Kol Nidrei – A. Dvořák, Klid – P. I. Čajkovski, Nokturno – <p>Skladbe 20. in 21. stoletja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – B. Martinů, P. Hindemith idr.

3.3.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo in izvajajo glasbo slovenskih avtorjev; – vzgajajo odnos do slovenske glasbene kulture. 	<ul style="list-style-type: none"> – L. M. Škerjanc, Pet liričnih melodij – Č. Sojar Voglar, Feferoni

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pridobijo zanesljivo sproščenost gibalnega aparata; – usklajujejo gibe v skladu z višjo težavnostno stopnjo programa; – razvrščajo spoznanja in vedenja o pomenu prožnosti telesa in soudeležbe vseh dejavnikov violončelistične igre; – obvladujejo menjave leg v vseh kombinacijah; – obvladujejo igro dvojemk in akordov na višji in virtuozi težavnostni stopnji; – dosegajo hitrejše učenje na pamet, analitično pomnjenje glasbenih vsebin; – razvijajo analitičen pristop k vadbi; – dosegajo raven sistematične in učinkovite vadbe; – razvijajo samostojnost v izpopolnjevanju tehničnih in umetniških vidikov violončelistične igre. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice (durove in molove), razloženi akordi (kvintakordi z obrati in septakord), sekste, terce – L. R. Feuillard, Vsakodnevne vaje za violončelo – J. Klengel, Vsakodnevne vaje za violončelo – O. Ševčik, Šola lokovne tehnike, op. 2
3.4.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – združujejo tehnične in glasbene izrazne prvine; – dosegajo dejavno preverjanje intonacije; – izpopolnjujejo natančno in karakterno igro lokovanja v skladu z glasbenimi zahtevami izbranih vsebin; – obvladujejo prožnost loka, prožnost strune in težnost roke v gibanju z namenom napredovanja v kakovostnejšem tonskem izrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. L. Duport, Etude – D. Popper, 40 etud – A.-J. Franchomme, 12 etud, 12 caprices – M. Bukinik, Etude – A. Piatti, 12 Capprici – A.-F. Servais, 6 Caprices pour Violoncelle, op. 11 – V. Dešpalj, Pet etud
3.4.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – širijo glasbeno obzorje z učnim in koncertnim repertoarjem; – razvijajo umetniško glasbeno predstavljivost; – uporabljajo vibrato kot bogato izrazno sredstvo skladno z zahtevami programa; – razvijajo osebni glasbeni izraz in dvigujejo raven glasbenega okusa; – ponotranjijo slog partiture skladbe z osebno prepričljivostjo; – dosegajo intonacijsko natančnost, stabilnost v melodičnih linijah in harmonskih strukturah v skladbah z višjo težavnostno stopnjo in v virtuozi skladbah; – upoštevajo značilnosti sloga v glasbi; – spoznavajo in postopno obvladujejo nove tehnične in muzikalne prvine v skladu z zahtevami izbranega programa; – spoznavajo koncertni repertoar za violončelo. 	<ul style="list-style-type: none"> – G. Valentini, Sonata v E-duru – L. Boccherini, Sonata v C-duru – J. S. Bach, Suita za violončelo solo št. 2, 3, 4 – Repertoar za izjemno nadarjene: – B. Martinů, Variacije na slovaško temo – F. Francoeur, Sonata v E-duru – J. Brahms, Sonata v e-molu – R. Schumann, Fünf Stücke im Volkston – R. Schumann, Fantasiestücke – S. Barber, Sonata – D. Šostakovič, Sonata v d-molu, op. 40

3.4.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uresničujejo operativne cilje, ki so enaki kot pri sonatah in sonatinah v poglavju 3.1.3; – pripravijo koncert v celoti. 	<ul style="list-style-type: none"> – C. Saint-Saëns: Koncert v a-molu – J. Haydn, Koncert v C-duru – L. Boccherini, Koncert v B-duru – D. Kabalevski, Koncert v g-molu – E. Lalo, Koncert v d-molu – E. Elgar, Koncert v e-molu – P. I. Čajkovski, Variacije na rokokojsko temo – D. Milhaud, Koncert

3.4.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – še naprej razvijajo vse vidike tega sklopa vsebin, ki so jih obravnavali med dosedanjim učenjem; – skušajo z izvedbo del tega sklopa še posebej izraziti svoje individualne izrazne, muzikalne, virtuosne ali kakšne druge umetniške kvalitete ali posebnosti. 	<p>Virtuosne skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – D. Poppert, Kolovrat – K. Davidov, Pri vodnjaku – R. Ščedrin, In style of Albéniz – G. Cassadó, Requeiebros – G. Frescobaldi, Toccata – D. Popper, Madžarska rapsodija – M. de Falla, Ples ognja – N. Paganini, Variacije Mojzes – G. Fauré, Metuljček – G. Cassadó, Ples zelenega vruga – J. Brahms, Madžarski ples št. 5 – P. I. Čajkovski, Pezzo capriccioso – D. Popper, Elfentanz – K. Davidov, Tarantella – A. Dvořak, Rondo <p>Melodične skladbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – M. Bruch, Kol Nidrei – A. Dvořak, Klid – P. I. Čajkovski, Nokturno <p>Skladbe 20. in 21. stoletja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – R. Ščedrin, In style of Albéniz – G. Cassadó, Requeiebros – G. Cassadó, Ples zelenega vruga

3.4.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo dela slovenskih skladateljev; – pripravijo delo slovenskega skladatelja za maturo. 	<ul style="list-style-type: none"> – L. M. Škerjanc, Pet liričnih melodij – M. Lipovšek, Balada – B. Pucihar, Summer Sonata, op. 8 – V. Avsec, Štiri kratke skladbe – Č. Sojar Voglar, Fantazija – Č. Sojar Voglar, To je to! – D. Škerl, Trije intermezzi

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Temeljni standardi znanja so določeni s težavnostno stopnjo posameznih sklopov predpisanih vsebin v posameznih letnikih in se nanašajo na umetniški glasbeni izraz, tehnične vidike igre violončela ter na natančnost in zanesljivost izvedbe programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja glasbila, pri čemer sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo napake v notah, ritmu, slogu in je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih.

Na izpitih dijaki ves program izvajajo na pamet.

1. letnik – letni izpit:

- lestvica, razloženi akordi v obsegu treh ali štirih oktav;
- dve etudi (ena v palčni legi) iz poglavja 3.1.2;
- stavek iz suite J. S. Bacha iz poglavja 3.1.3;
- dva stavka predklasicistične sonate ali stavek koncerta (1. ali 2. in 3.) iz poglavja 3.1.3 ali 3.1.4;
- skladba po izboru.

2. letnik – letni izpit:

- lestvica, razloženi akordi v obsegu štirih oktav ter sekste;
- dve etudi iz poglavja 3.2.2;
- stavek iz suite J. S. Bacha iz poglavja 3.2.3;
- dva stavka sonate ali stavek koncerta (1. ali 2. in 3.) iz poglavja 3.2.3 ali 3.2.4;
- skladba po izboru.

3. letnik – letni izpit:

- lestvica in razloženi akordi v obsegu štirih oktav ter dvojemke (terce, sekste);

- dve etudi iz poglavja 3.3.2;
- stavek iz suite J. S. Bacha iz poglavja 3.3.3;
- stavek koncerta (1. ali 2. in 3.) iz poglavja 3.3.4;
- skladba po izboru.

4. letnik – letni izpit:

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta glasba, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

- lestvica in razloženi akordi v obsegu štirih oktav ter dvojemke (terce, sekste in oktave);
- dve etudi iz poglavja 3.4.2;
- stavek iz suite J. S. Bacha iz poglavja 3.4.3;
- stavek koncerta (1. ali 2. in 3.) iz poglavja 3.4.4;
- skladba po izboru.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Delo temelji na poznavanju dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrti so le podlaga za delo. Praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih kljub selekciji in sprejemnemu preizkusu ni mogoče predvideti. Tako so odstopanja od letnega in izpitnega programa dopustna in celo nujna. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja dijakovim individualnim psihofizičnim in emocionalnim sposobnostim. Tudi izpitna komisija naj to primerno upošteva pri ocenjevanju.

Med šolanjem je treba posebno pozornost nameniti tistim tehničnim prvinam, ki jih dijak obvlada slabše. Širok izbor literature za čelo učitelju omogoča izbor del, ki bodo posamezniku najbolj koristila. Dijak naj znanje stopnjuje glede na zmožnosti in pri tem ne izpušča temeljnih znanj, ki mu omogočajo kasnejšo izvedbo zahtevnejših del.

Posebno pozornost velja nameniti pomnjenju. To naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijake je treba spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih dijak oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in improvizacije, ki omogočata dijaku, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah.

Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih v okviru šole. Koristno pa je tudi sodelovanje na nastopih zunaj šole, na revijah ter raznih tekmovanjih doma in v tujini.

Doseganje ciljev in uresničevanje nalog učnega programa za violončelo je odvisno od dijakovih sposobnosti, interesa in kontinuiranega dela, vendar je uspeh dijaka v mnogem odvisen od strokovnega znanja in pedagoške usposobljenosti učitelja.

Učitelju violončela priporočamo, da:

- dijaku omogoča redno in kontinuirano sodelovanje s korepetitorjem;
- spremlja sodobna dognanja stroke in pogloblja svoje znanje;
- se usposablja na področjih specialne didaktike, metodike in drugih posebnih disciplin;
- razvija kritičen odnos do izbora glasbenega repertoarja, ki naj dijaka vodi k razvoju vseh vidikov igre na violončelo;
- zagotavlja uravnoteženost izbranega repertoarja v njegovih muzikalnih principih, različnih slogovnih obdobjih, po glasbenih zvrsteh in oblikah ter po tehničnih zahtevah;
- individualno pristopa k izbiri vsebin glede na predznanja in sposobnosti dijaka;
- s kakovostno izvedbo demonstrira dijaku predlagane vsebine, spodbude in rešitve;
- spodbuja dijaka k razvoju samostojnosti in osebnega umetniškega izraza;
- ponuja dijaku predloge za poslušanje in ogled izbranih izvedb na avdio in video posnetkih;
- usmerja dijaka v spoznavanje literature za violončelo in samostojno iskanje in raziskovanje literature;
- po temeljiti presoji in v skladu z razvojem dijakove nadarjenosti dopolnjuje seznam navedenih gradiv z gradivi podobne ali višje težavnostne stopnje;
- kombinira navedene cilje med letniki glede na program in presojo v skladu z dijakovim individualnim razvojem;
- sledi uresničitvi vseh navedenih ciljev do konca šolanja.

Učni načrt nadgrajuje poznavanje glasbe, ki se v praksi lahko udejanji s skrbno in gospodarno načrtovanimi in izpeljanimi učnimi urami. Učitelj avtonomno oblikuje posamezne učne sklope, tako da smiselno povezuje posamezne glasbene dejavnosti z operativno-procesnimi razvojnimi cilji in vsebinami. Zaporedje in globino vsebin ter metode in oblike dela učitelj prilagaja glede na potrebe, zmožnosti in pričakovanja dijakov.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertov prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati sam pouk; dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško

osebnost; ob tem spoznava zakonitosti poklicnega dela v glasbi in svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na dijakov razvoj.

Priporočljiva strokovna literatura za učitelje violončela: J. J. F. Dotzauer, Šola za violončelo; K. Davidov, Šola za violončelo; R. Sapožnikov, Šola igre na violončelu; L. R. Feuillard, Metoda za mlade violončeliste; A. Marderovski, Šola igre na violončelu.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojetanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejšo vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo skupinsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje glasbila, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost sporeda. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

Priporočamo določen okvirni obseg snovi, ki jo je treba predelati med posameznim študijskim letom, da načrtovano in uspešneje zagotovimo skladno rast v spretnostih igranja, kar je podlaga pri ustreznem umetniškem izražanju.

- 1. letnik: več lažjih etid (npr. S. Lee, L. Grigorian, R. Matz) ter tri težje (npr. D. Popper, J. J. F. Dotzauer); vsaj tri stavke iz Suit za vilončelo solo J. S. Bacha; dva kontrastna stavka iz predklasične sonate; dva kontrastna stavka koncerta; dve melodični in ena virtuoza skladba.
- 2. letnik: več lažjih ter tri težje etude; vsaj tri stavki iz Suit za violončelo solo J. S. Bacha; dva kontrastna iz predklasične sonate; dva kontrastna stavka koncerta; dve melodični in ena virtuoza skladba.
- 3. letnik: več lažjih ter tri težje etude; vsaj tri stavki iz Suit za violončelo solo J. S. Bacha; dva kontrastna iz predklasične sonate; dva kontrastna stavka koncerta; dve melodični in ena virtuoza skladba.
- 4. letnik: več lažjih in tri težje etude; vsaj tri stavke iz Suit J. S. Bacha; koncert v celoti; dve melodični in ena virtuoza skladba.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je močnejša vez ter vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja, s čimer gradimo pogoje za večjo ustvarjalnost, podjetnost in boljšo didaktično učinkovitost na vseh vpletenih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se laže spopada z različnimi izzivi v stroki in v življenju. Zmožnost povezovanja različnih znanj, uvidov in spretnosti pa hkrati prispeva k večji kulturni in etični zavesti ter osebnostni trdnosti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasnejše obravnave sorodnih vsebin in podobno. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se različno medpredmetno ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki: pri komorni igri, v vokalno-instrumentalnih sestavih, pri igranju v različnih orkestrih, pri korepeticijah ipd. Svoje teoretsko znanje, pridobljeno pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, pa lahko

uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi skladb. Ob razločevanju in pronicanju v slogovne posebnosti npr. baroka, klasike, romantike ipd. si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega zgodovinskega obdobja slovenske in evropske zgodovine.

Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo številne specifične mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Primerno velika, akustično in zvočno izolirana učilnica, standardna oprema za individualni pouk, notno stojalo, stensko ogledalo, metronom, klavir ali pianino, avdio in video oprema, strokovna literatura.

7 ZNANJE IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja
Učitelj	Violončelo
Korepetitor	Klavir